

AVELGEM

OUDENAARDSESTEENWEG

141

ARCHEOLOGIENOTA BUREAUONDERZOEK PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Projectcode: 2018D308

Datum: 23/05/2018

**BART
BOT**
ARCHEOLOGIE

Titel: Archeologienota Avelgem Oudenaardsesteenweg 141

Initiatiefnemer: Wingman bvba

Lavoorderstraat 33 A

8750 Wingene

Erkend archeoloog: Bart Bot OE/ERK/Archeoloog/2016/00114

Auteurs: Bart Bot

Advies specialisten: /

Wetenschappelijke advisering: /

Projectcode bureauonderzoek: 2018D308

Intern projectnummer: 2018.005

Locatiegegevens: Avelgem, Oudenaardsesteenweg 141

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: xmax, ymax; xmin, ymin: 85913, 163584; 85836, 163509

Kadastergegevens: Avelgem, afdeling 1, sectie A, delen van perceelnr. 463D

Betrokken actoren: Bart Bot (erkend archeoloog); Jean-Marie Van Wanseele (contactpersoon initiatiefnemer) & Martin Verbeure (contactpersoon initiatiefnemer)

Plaats en datum: Ledeborg, 23/05/2018

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Bart Bot Archeologie.

Bart Bot Archeologie aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

1. INLEIDING

Aanleiding van het bureauonderzoek vormt de geplande verkaveling te Avelgem Oudenaardsesteenweg 141. Het projectgebied wordt in deze studie Avelgem Oudenaardsesteenweg 141 genoemd. Met dit bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande aanvraag van omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De totale oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt circa 4218m². Vandaar is men verplicht een archeologienota bij de aanvraag in te dienen.

Het projectgebied bevindt zich te Avelgem. Het projectgebied is gelegen aan de Oudenaardsesteenweg (deze loopt ten noorden van het plangebied). Ten zuiden wordt het plangebied begrensd door de Kapellekouter.

Kadastraal is het projectgebied terug te vinden onder: Avelgem, afdeling 1, sectie A, delen van perceelnr. 463D.

De initiatiefnemer vraagt een omgevingsvergunning aan voor het verkavelen van het plangebied. Vervolgens zullen in totaal 8 nieuwe woningen gebouwd worden. Twee opritten zorgen voor de verbinding met de Oudenaardsesteenweg.

2. GEMOTIVEERD ADVIES

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig waarbij alle relevante en beschikbare bronnen teruggevonden werden en geraadpleegd. Op basis van het verslag van resultaten van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet gestaafd worden.

Op archeologisch vlak kan gesteld worden dat er een hoge potentiële waarde aan het terrein kan worden toegeschreven. In de omstreken werden al verschillende vondsten gedaan gaande van de steentijden tot de (post)midleeeuwen. Het terrein is vrij gunstig gelegen op een hoger gelegen plaats langs de alluviale vlakte van de Schelde. Deze gronden kenden een grote aantrekkingskracht op de mens.

De resultaten van het bureauonderzoek leverden onvoldoende informatie op om met zekerheid een uitspraak te doen over de af- of aanwezigheid van archeologisch erfgoed op het projectgebied. Verder vooronderzoek is dan ook noodzakelijk. Om de aanwezigheid en eventuele waarde van archeologisch erfgoed op het terrein correct te kunnen inschatten wordt een proefsleuvenonderzoek in uitgesteld traject¹ geadviseerd met speciale aandacht voor begraven horizonten en lithische artefacten.

Deze technieken zijn volgens een kostenbatenanalyse de beste optie om alle archeologische informatie te verzamelen. Ingeval het proefsleuvenonderzoek aanwijzingen geeft voor de aanwezigheid van begraven bodems en/of een *in situ* steentijdartefacten, dan dient nog een waarderend booronderzoek uitgevoerd te worden. Andere vooronderzoeken (geofysisch, oppervlakteprospecties en metaaldetectie) zijn niet zinvol en dienen bijgevolg niet uitgevoerd te worden.

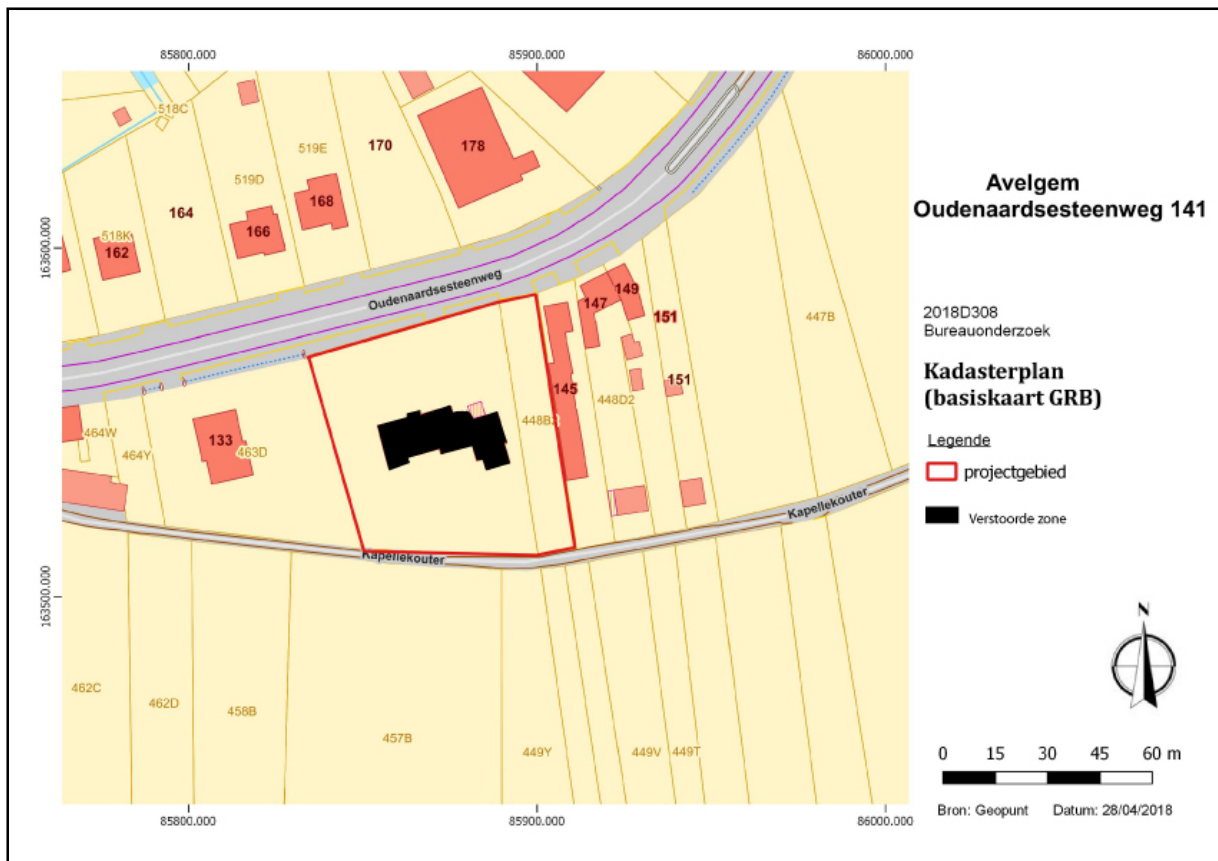
Het proefsleuvenonderzoek kan pas van start gaan als de bomen gerooid zijn tot op het niveau van het maaiveld.

3. AFBAKENING

Het te onderzoeken plangebied heeft een oppervlakte van 4218m² en is kadastraal terug te vinden onder: Avelgem, afdeling 1, sectie A, delen van perceelnr. 463D.

Het te onderzoeken plangebied heeft een grootte van 3788m². Aangezien de woning voor een groot deel onderkelderd is en gezien het archeologisch niveau vrij ondiep zit werd deze niet mee opgenomen in het vervolgtraject.

¹ Momenteel is onderzoek nog niet mogelijk aangezien de initiatiefnemer nog geen eigenaar is van de gronden en er geen werken worden toegestaan.

Figuur 1 Kadasterplan met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

4. VRAAGSTELLING

Het doel van het onderzoek is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de ontwikkeling van het projectgebied. Hieronder worden de specifieke (niet limitatieve) onderzoeksvragen weergegeven. De onderzoeksmethoden zijn succesvol beëindigd wanneer de vraagstellingen succesvol kunnen worden beantwoord.

4.1. PROEFSLEUVEN

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?

- Kunnen sporen in verband gebracht worden met de nabijgelegen archeologische sites en gekende archeologische waarden?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden? Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
- Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

4.2. WAARDEREND ARCHEOLOGISCH BOORONDERZOEK

- Zijn er mobiele (prehistorische) artefacten aanwezig? Zo ja, uit welke periode stammen deze?
- Is er sprake van concentraties met een hoge densiteit aan mobiele artefacten? Is het mogelijk deze af te bakenen?
- Met welke bodemhorizont(en) worden de mobiele artefacten geassocieerd?
- Is er sprake van de aanwezigheid van één of meerdere prehistorische sites? Zo ja, welke is de bewaringstoestand van deze sites?
- Kan een strategie worden opgesteld voor eventueel vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving?

5. STRATEGIE

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hieronder beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden. Het gefundeerd kunnen beantwoorden van de vraagstelling is dus het evaluatiecriterium aan de hand waarvan de erkende archeoloog zal bepalen of het onderzoeksdoel succesvol bereikt is.

5.1. PROEFSLEUVEN

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, moet worden gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle proefsleuven in het onderzoeksgebied. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt). Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed.

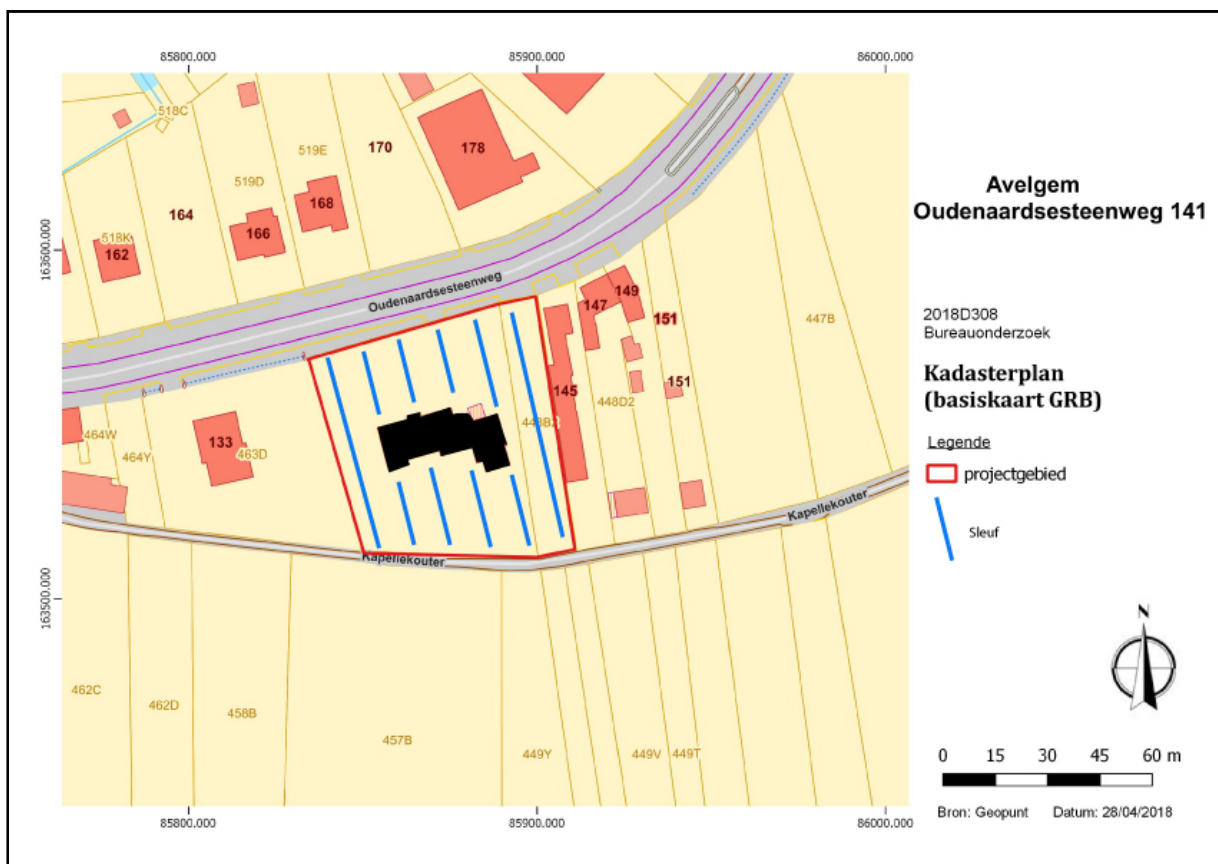
Voor het project Avelgem Oudenaardsesteenweg 141 zullen 10 NW-ZO georiënteerde sleuven aangelegd worden. De sleuven werden georiënteerd richting de Scheldevallei. Daarnaast worden extra volg-, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen.

Er wordt 10%, oftewel ca. 378m², van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5%, oftewel ca. 94m², door middel van volg-, dwarssleuven of kijkvensters. Op die manier is er een maximale info voor een minimale kost.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. urnengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Er dient speciale aandacht te worden besteed aan de lokale bodemopbouw en de mogelijke aanwezigheid van stenen artefacten in de bodem. Indien een goed bewaarde oude bodem wordt aangetroffen dient het vlak van de proefsleuf volledig geschaafd te worden zodat eventueel aanwezige steentijd artefacten gerecupereerd kunnen worden. Op basis hiervan kan beslist worden om over te gaan tot waarderende archeologische boringen.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de onderzoeksvragen kunnen beantwoord worden.

Figuur 2 Voorstel proefsleuven geprojecteerd op het kadasterplan (bron: geopunt).

5.2. WAARDEREND BOORONDERZOEK

De uitvoering van een waarderend archeologisch booronderzoek gebeurt pas wanneer tijdens het voorafgaande proefsleuvenonderzoek voldoende aanwijzingen worden aangetroffen voor de aanwezigheid van één of meer steentijd artefactensite(s).

Het booronderzoek dient in dat geval te worden uitgevoerd binnen de zones die op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek afgebakend zijn. In deze zones worden de boringen uitgevoerd in een regelmatig verspringend driehoeksgrid. Er wordt gewerkt met een tussenafstand van 5m tussen de raaien en 6m afstand tussen de individuele boringen. De precieze positie, oriëntatie en omvang van de grids is nader te bepalen op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek. Het type grondboor dat gebruikt zal worden is een Edelmanboor met een diameter van 12cm. De boringen worden handmatig uitgevoerd tot een diepte die tijdens het onderzoek dient bepaald te worden. Van elke boring worden zowel de volledige diepte, als de onder- en bovengrens van de horizonten geregistreerd. De opgeboorde sedimenten zullen steeds de relevante bodemhorizonten omvatten die nodig zijn om een goede

evaluatie van de steentijd artefactensite(s) te maken. De stalen krijgen per volume een uniek staalnummer, en worden nat uitgezeefd op een maaswijdte van 1mm en 1mm. Na het drogen worden ze geanalyseerd door een vuursteenspecialist

6. COMPETENTIES

Het veldwerk wordt uitgevoerd door minstens 2 gediplomeerde archeologen, die permanent op de site aanwezig zijn. Daarnaast wordt conform de Code van Goede Praktijk een aardkundige betrokken bij het veldwerk, deze dient echter niet permanent op het terrein aanwezig te zijn.

- In het kader van het proefsleuvenonderzoek dient zeker één van de uitvoerende archeologen ten minste 220 werkdagen veldervaring te hebben met onderzoek op zand(leem)bodems. Beide archeologen dienen te beschikken over minstens 20 werkdagen veldervaring wat betreft proefsleuvenonderzoek in landelijk gebied. Minstens één van de uitvoerende archeologen moet beschikken over een ruime kennis betreffende grondsporen en vondstmateriaal uit de metaaltijden, de Romeinse periode, de middeleeuwse periode en de nieuwe tijd, alsook een basiskennis over vondsten uit de steentijd.
- In het geval er een waarderend archeologisch booronderzoek dient uitgevoerd te worden, moet deze gebeuren onder leiding van een archeoloog met aantoonbare veldervaring inzake steentijd.
- Gedurende alle fases van het veldwerk dient een aardkundige op afroep beschikbaar te zijn op het terrein. De aardkundige moet beschikken over aantoonbare ervaring met zand(leem)bodems.

7. VOORZIENE AFWIJKING CODE VAN GOEDE PRAKTIJK

Er worden geen afwijkingen van de Code van Goede Praktijk voorzien.

8. FIGURENLIJST

Figuur 1 Kadasterplan met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)	3
Figuur 2 Voorstel proefsleuven geprojecteerd op het kadasterplan (bron: geopunt).	6